

*«SOM Å LEVE I EN KRIGSSONE»
- BARNES ERFARING MED Å
VOKSE OPP MED VOLD I NÆRE
RELASJONER*

Kandidatnummer: 6012

INNLEVERINGSDATO: 17. MARS 2023
UNIVERSITETET I STAVANGER
BACHELOROPPGAVE I BARNEVERN

Forord

Denne oppgaven er skrevet som en del av mitt avsluttende arbeid på bachelorstudiet i barnevern ved Universitetet i Stavanger. Ved innleveringen av denne oppgaven avsluttes en lang prosess med mye arbeid. Dagene har til tider vært lange, og har inneholdt både frustrasjon og tårer, så vel som smil og gledesrus. I alt har det vært en spennende og begivenhetsrik prosess, som har bidratt til både økt kunnskap og mer erfaring. Det er flere som fortjener en stor takk for at jeg endelig har kommet i mål med oppgaven min.

Jeg ønsker først å fremst å takke min veileder Esther Ogundipe Eradajaye som gjennom hele prosessen har støttet meg, gitt råd, hatt et kritisk blikk på oppgaven, samt gitt meg ulike utfordringer å tenke på i besvarelsen av denne oppgaven. Du har til enhver tid vært tilgjengelig for veiledning, og erfaringene dine har vært til stor nytte. Videre ønsker jeg å takke medstudenter, familie, venner og kjæresten min for all tålmodighet, råd og støtte – både i forkant av og under skrivingen av denne oppgaven. Dere har fungert som motivatorer og har hatt troen på meg de ganger jeg virkelig har stått fast. Takk for dere har hjulpet meg på veien mot målstreken.

Etter flere titalls timer med arbeid, kan jeg endelig levere en bacheloroppgave som jeg er stolt over. Oppgaven har bidratt til å utvikle min faglige kompetanse på området. Jeg håper at andre kan ha glede av å lese denne oppgaven, og at den kan være en tankevekker.

Stavanger, 15.03.2023.

Innholdsfortegnelse

FORORD	1
1.0. INNLEDNING	4
1.1. OPPGAVENS FORMÅL OG AVGRENSNINGER	5
2.0. TEORETISK RAMMEVERK	6
2.1. HVA ER VOLD?	6
2.1.2. <i>Ulike former for vold</i>	7
2.2. VOLD MOT MOR ER VOLD MOT BARN – VOLDENS KONSEKVENSER FOR BARNES PSYKISKE HELSE	7
2.3. VOLDSHJULET	9
2.4 RELASJONSTRAUMER OG TILKNYTNINGSTEORI	10
2.6 BARNES STRATEGIER I MØTE MED VOLD	12
3.0. LITTERATURSTUDIE SOM METODE	13
3.1. SØKESTRATEGI	14
3.2. INKLUSJONS- OG EKSKLUSJONSKRITERIER	16
3.4. PRESENTASJON AV UVALGTE ARTIKLER	19
3.5. TEMATISK ANALYSE OG TOLKNING	20
3.5. STUDIENS TROVERDIGHET (VALIDITET)	22
4.0. DRØFTING AV FUNN	24
4.1. BARNES FØLELSMESSIGE REAKSJONER.....	24
4.2. BARNES STRATEGIER I MØTE MED VOLD	26
4.2.1. <i>Aktive strategier</i>	26
4.2.2. <i>Passive strategier</i>	27
4.2.3. <i>Strategier i etterkant av volden</i>	28
5.0. KONKLUSJON	29
5.1. IMPLIKASJONER FOR PRAKSIS OG BEHOV FOR VIDERE FORSKNING	30
SITERTE VERK	31
VEDLEGG TIL OPPGAVEN	34
TABELL 1: SØKEMATRISER.....	34
TABELL 4: OVERSIKTSTABELL	38
TABELL 6: OVERSATTE SITATER FRA ENGELSK TIL NORSK.....	41

Antall ord: 9865 – ekskludert vedlegg

*Slå på ring, slå på ring,
slå på hvem du vil,
slå på kjæresten din om du vil.*

*Men den du slår den slår du så hardt
så hardt,
så hardt,
så hardt!*

Sitatet er hentet fra Store Norske Leksikon, (2020) og er tatt med i oppgaven for å belyse hvordan barn allerede fra barnehagealderen blir introdusert til partnervold. Selv om sitatet i utgangspunktet stammer fra en kjent barnelek, er det også et tankekors, og bidrar derfor også til å belyse min valgte tematikk.

1.0. Innledning

«Jeg tenker nok du skjønner det sjøl», sa Christoffer, en gutt på åtte år, utsatt for mishandling av sine omsorgspersoner. Dessverre skjønte ingen dette selv, og i dag er det for sent. Han døde som følge av volden. Imidlertid kan vi lære av dette, og forsøke å unngå at flere barn skal ende opp som ham (Thorkildsen, 2015). Thorkildsen (2015) understreker videre at det er et samfunnsansvar å forhindre at flere barn som Christoffer skal utsettes for vold i sitt eget hjem.

Denne bacheloroppgaven omhandler barn som eksponeres for vold i nære relasjoner. Dette forbindes med en rekke psykologiske og atferdsmessige vansker, som eksempelvis depresjon, posttraumatisk stress-syndrom og rusproblematikk. Forskning viser at barn som opplever vold i hjemmet opplever den med alle sansene sine. De ser den, hører den, og de føler sin mors redsel (Øverlien & Hydén, 2007, sitert i Øverlien et al, 2009). Barn som opplever vold er ofte i samme rom eller rommet ved siden av under voldsepisodene (Hughes et al, 1989, sitert i Øverlien et al, 2009). Barn kan forsøke å påvirke situasjonen direkte ved å ringe politiet, tilkalle naboen, eller å forsøke å beskytte sin mor (Øverlien & Hydén, 2008, sitert i Øverlien et al, 2009). Noen barn opplever grov og gjentatt vold mot mor i en avgrenset periode, lengre perioder eller hele sitt liv. Voldsutøveren kan være deres biologiske far eller deres mors kjæreste. Enkelte lever i tillegg under andre skadelige forhold, slik som fattigdom og/eller alkohol- og stoffmisbruk (Øverlien et al, 2009). Vold rokker med menneskers trygghet – en trygghet som burde skapes og fremmes i hjemmet, av og sammen med våre omsorgspersoner (Justis- og beredskapsdepartementet, 2013, s. 1). Felles for alle barn som har opplevd vold, er at de har behov for en voksen som ser akkurat dem, og som tilbyr dem støtte og hjelp.

Barneverntjenesten er en av de etatene som innenfor sitt virksomhetsområde skal imøtekomme og hjelpe disse barna (Killén, 2015). Barnevernets samfunnsmandat er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid., jfr. LOV-1992-07-17-100 Lov om barneverntjenester (barnevernloven) § 1-1. Denne hjelpen skal følgelig bidra til at barn og unge får trygge og gode oppvekstvilkår, samt at barna blir møtt med trygghet, kjærighet og forståelse. Dersom forebyggende arbeid blant barn og unge ikke prioriteres, kan det potensielt medføre at flere

havner innunder barnevern og barnepsykiatri, og senere også rusomsorgen, voksenpsykiatrien eller kriminalomsorgen (Barne-, ungdoms- og familiedepartementet, 2005; Killén, 2015). På bakgrunn av dette kan det argumenteres for at det er avgjørende at sosialarbeidere innehar kunnskap om vold i nære relasjoner, for å blant annet kunne forebygge utviklingen av senskader hos barna. I arbeid med voldsutsatte barn er det en forutsetning å ha god innsikt og forståelse for hvilke erfaringer disse barna har med seg, samt hvilke konsekvenser volden kan medføre for barnas fysiske og psykiske helse. Først når man har denne kunnskapen, vil man kunne tilnærme seg barnet på en måte som sikrer kvalitet og gjennomtenkte vurderinger i arbeidet som blir gjort (Kvello, 2015). I min bacheloroppgave har jeg valgt å rette søkelys på barnet og hvilke erfaringer barn har med å leve med – og å være vitne til vold. Med dette som utgangspunkt har jeg kommet frem til følgende problemstilling:

«Hvilke erfaringer har barn som vokser opp med vold i nære relasjoner?»

1.1. Oppgavens formål og avgrensninger

Oppgavens formål er å undersøke barns erfaringer med å bevitne vold mellom sine foreldre. Jeg ønsker derfor å belyse problemstillingen min gjennom barns egne fortellinger. Hittil har forskningen fokusert på konsekvensene det kan ha for barn å bevitne vold i nære relasjoner, men svært få studier har undersøkt opplevelsene i lys av barns egne perspektiv. Som barnevernspedagog vil man kunne jobbe med voldsutsatte barn og unge. Det er derfor viktig å ha kjennskap til hvordan barna selv opplever og erfarer vold. Ifølge BK. art. 1, samt den juridiske definisjonen, forstås «barn» som personer under myndighetsalder. Imidlertid avgrenses begrepet her til å omhandle aldersgruppen 5-18 år, da informantene i mine utvalgte artikler er innenfor denne aldersgruppen.

Grunnet oppgavens omfang avgrenses oppgaven til å omhandle vold som barna bevitner, men ikke nødvendigvis er direkte utsatt for selv. Jeg velger allikevel å benytte betegnelsen «opplever», fremfor «bevitner», ettersom jeg vil tydeliggjøre at barn like fullt opplever volden, uavhengig av hvorvidt de selv er fysisk utsatt for den (Øverlien, 2012, s. 25). Jeg ønsker å fokusere på barn som er indirekte utsatt for vold, fordi jeg vil få frem viktigheten av å forstå at barn som bevitner vold mellom sine foreldre, er like skadelidende som barn som er direkte utsatt, og at dette ikke bør bagatelliseres (Isdal, 2018). Følgelig har jeg avgrenset oppgaven til å omhandle far som voldsutøver, ettersom store deler av faglitteraturen og forskningen på denne tematikken omhandler menn som utøver vold. Det må allikevel

understrekes at jeg ikke undervurderer betydningen av kvinner som voldsutøvere. Vold i nære relasjoner eksisterer i mange ulike former, og det finnes også familier hvor det er stefforeldre og søsken som er voldsutøverene. Dette vil imidlertid ikke belyses i denne oppgaven. Disse avgrensningene vil hjelpe meg å begrense oppgavens omfang, samt gjøre det enklere å komme frem til relevant litteratur og forskning.

2.0. Teoretisk rammeverk

2.1. Hva er vold?

Det eksisterer mange ulike definisjoner på hva vold er, og I *World report on violence and health* definerer Verdens helseorganisasjon (WHO) vold som:

The intentional use of physical force or power, threatened or actual against oneself, another person, or against a group or community, that either results in or has a high likelihood of resulting in injury, death, psychological harm, maldevelopment or deprivation (WHO, 2002, sitert i Mevik et al., 2019, s. 23).

Denne definisjonen dekker et vidt spekter av ulike voldsformer, og inkluderer både trusler om – og faktisk bruk av vold. Definisjonen understreker både at handlingen er intensjonalt og at den også resulterer i død, fysisk og/eller psykisk skade eller manglende utvikling. Imidlertid favner ikke denne definisjonen eksplisitt det å være vitne til vold, og derfor velger jeg å heller anvende danske SISO Videnscenter's definisjon på vold mot barn og unge. Den lyder som følger:

Vold er en handling eller trussel, der uanset formålet kan skade en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der observerer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Unanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindre udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhet i fare (Socialstyrelsen, 2015, sitert i Mevik et al., 2019, s. 25).

Her benyttes mange av begrepene vi finner igjen i WHO's definisjon, slik som smerte og skade, samtidig som den også inneholder et subjektivt fokus, ettersom den også vektlegger hva volden subjektivt sett kan gjøre med den utsatte. Følgelig skiller den mellom planlagt, intensjonell vold, og impulsiv vold. Videre inneholder definisjonen en generell forståelse rundt hva volden potensielt kan gjøre med barnets utvikling og helse. Avslutningsvis vektlegger SISO's definisjon også at vold kan være skadelig for de som observerer eller overhører volden. Derfor er det sistnevnte definisjon som vil være utgangspunktet for oppgaven videre.

2.1.2. Ulike former for vold

Ifølge Isdal (2018) kan voldsbegrepet inndeles i fem ulike deler, nemlig fysisk, seksuell, materiell, psykisk og latent vold. Imidlertid vil jeg fokusere primært på fysisk og latent vold, da dette var mest fremtredende i mine utvalgte artikler. Fysisk vold er det de fleste umiddelbart assosierer med voldsbegrepet. Fysisk vold innebærer bruk av fysisk makt direkte rettet mot et menneske. Eksempler kan være dytting, risting, slag, spark, kvelertak, og bruk av våpen. Denne voldsformen er ofte synlig, og den kan forårsake både psykiske og fysiske skader (Mevik et al, 2019, s 27). Den latente volden, skiller seg derimot fra de andre voldsformene ved at den ikke nødvendigvis innebærer konkrete handlinger. Den latente volden ligger der i kraft av muligheten for at vold *kan* bli benyttet. Latent vold innebærer en vedvarende frykt for at vold kan oppstå. Den oppstår gjerne dersom barnet har opplevd vold tidligere, og derfor frykter ny vold. Den latente volden kan være sterkt tilstedeværende, som en kontrollerende faktor, og medfører store psykiske belastninger (Mevik et al, 2019, s 31, min utheving).

2.2. Vold mot mor er vold mot barn – Voldens konsekvenser for barns psykiske helse

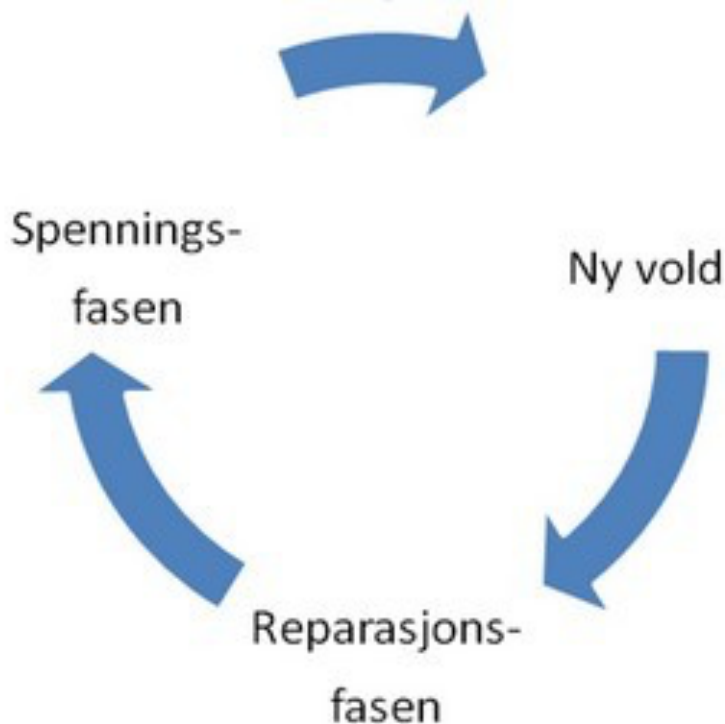
«*Vold mot mor er vold mot barn*», sa barnepsykolog Magne Raundalen (Thorkildsen, 2015, s. 22). Dersom mor rammes av partnervold, rammes barna ekstra hardt. Når vold foregår i hjemmet, blir hjemmet en farlig arena. Voldsutøveren, som egentlig skulle vært en trygghet for barnet, blir i stedet en trussel. Betegnelsen «vold mot betydningsfull andreperson» viser til at barnet kan oppleve at familiemedlemmer utsettes for vold. Det kan være søsken, mamma, pappa eller andre personer som er viktige for barnet. Selv om dette ikke eksplisitt omhandler vold rettet mot barnet selv, kan tilstedeværelse under volden og/eller det å høre volden være en skadelig livssituasjon for barnet. Disse barna lever i en situasjon med en forutsigbar

uforutsigbarhet (Thorkildsen, 2015). Barna utvikler et forhøyet stressnivå, hvilket kan omtales som «toksisk stress», derav begrepet «*barndomsforgifting*». Hjernen settes i konstant alarmberedskap. Barn som har opplevd vold kan vise tegn på posttraumatisk stress-syndrom, søvnvansker, separasjonsangst, aggresjon, hyperaktivitet og følelsesmessige vansker allerede fra toårsalderen. Disse symptomene oppstår både når barna er direkte utsatt for volden, men også i situasjoner hvor barna er såkalte «vitner» til volden (ibid). Gjentatte traumer, som eksempelvis partnervold, griper inn i barns måte å oppfatte, tenke og forholde seg til seg selv og omgivelsene. Dersom traumene i tillegg påføres av nære omsorgspersoner, utløser dette frykt og potensielle traumer på tilknytningssystemet (Allen, 2001, sitert i Anstorp mfl., 2006). Traumeerfaringer påvirker personlighetsutviklingen, og man lærer seg alternative måter å eksistere på, særlig måter å *unngå* å være til stede. Helst vil man slippe å være i egen kropp mens volden pågår. Løsningen for mange blir å mentalt «fjerne» seg selv fra situasjonen. Dette defineres som dissosiasjon, og kan forstås som biologiske forsvarsbehov, hvor man «avkobler» seg selv. Denne avkoblingen blokkerer stressopplevelsene. For mange barn blir dette en nødvendighet for å overleve alvorlige traumer i barndommen. Dersom barnet ikke evner å ta innover seg de traumatiske opplevelsene, kan det etter hvert også utvikles en fobi for alt som minner om traumene (Anstorp mfl., 2006).

Barn som opplever vold mot og/eller mellom familiemedlemmer, utsettes ofte for sterke og skadelige sanseintrykk (Mevik et al, 2019, s 29-30). Denne voldsformen innebærer derfor mer kompleksitet, ettersom offer og gjerningsmann kjenner hverandre og er i en nærstående relasjon (Mevik, Lillevik, & Edvardsen, 2019; Kvello, 2015). I den forbindelse har Øverlien gjentatte ganger uttrykket følgende: «*Ingen barn er vitner til vold, de puster den, lever i den*» (Øverlien, sitert i Thorkildsen, 2015, s. 21). Med stillheten som følger i etterkant av en voldsepisode kommer også frykten for at mor kan være død (Thorkildsen, 2015; Mevik et al, 2019). Enkelte barn kan få et behov for å beskytte mor fra faren, og bærer dermed på skyldfølelse over å ikke ha gjort nok for å forhindre volden (Øverlien, 2012). Følgelig kan fars vold oppstå uten forvarsel, hvilket kan gjøre det vanskelig for barn å forutse eller forstå konteksten. Barnets følelsesmessige reaksjoner i forkant av, under og etter en voldsepisode preges ofte av overveldende følelser og forvirring (Thorkildsen, 2015; Øverlien, 2012). All energi går til bekymringer om hvordan mor har det og når neste voldsepisode vil finne sted.

2.3. Voldshjulet

Voldshjulet beskriver voldens dynamikk og hvordan volden kan opptre i ulike faser (Walker, 1979, sitert i Heltne og Steinsvåg, 2011, s. 111). Etter voldshendelsen opplever ofrene ofte perioder med «hvetebrødsdager», dvs. perioder hvor voldsutøver viser anger, gir lovnader om at det aldri vil skje igjen, og hvor voldsoffer overøses med kjærighet. Denne perioden omtales ofte som reparasjonsfasen, og den varierer i lengde. Noen beskriver at denne fasen kan bli kortere etter hver voldsepisode. Etter perioder med ro og trygghet, opplever mange at spenningen øker (også kalt spenningsfasen, se illustrasjon nedenfor). I denne fasen øker spenningsnivået. Mannen er mer irritabel, oppfarende, kritisk og/eller mindre villig til å se sitt eget bidrag til krangler. I denne fasen benytter kvinnene ulike strategier for å dempe spenningen (Heltne & Steinsvåg, 2011, s. 111). Vanligvis vil stemningen allikevel bygges opp, og for kvinnene er denne perioden svært belastende, ettersom de forventer en ny voldsepisode. Enkelte forteller at de i denne fasen «fremprovoserer» volden, fordi de ikke orker å vente eller leve i frykt. Når neste voldsepisode er overstått kan kvinnene slappe av, frem til spenningsnivået igjen øker. Den latente volden er allikevel alltid til stede. For kvinnene og barna går all energi til å tilpasse seg disse fasene (ibid).

(Simonsen, 2018; Heltne & Steinsvåg, 2011).

2.4 Relasjonstraumer og tilknytningsteori

Partnervold kan påvirke foreldres mulighet til å fremme god tilknytningskvalitet i barnet, fordi volden kan gjøre forelderen psykologisk utilgjengelig for barnet. Når mødre rammes av vold og trusler som de ikke kan unnsnippe, kan de bli deprimerte og traumatiserte. Dette påvirker således deres omsorgsevne og evnen til å gi barnet en trygg tilknytning (Thorkildsen, 2015, s. 23). Tilknytningen mellom omsorgsperson og barn er avgjørende for barnets senere utvikling. Ved å benytte foreldrene som en trygg base for eksponering, trøst og trygghet vil barna, ifølge Ainsworth og Bowlby, være biologisk disponert til å søke sine foreldre. Dersom barn bevitner vold i hjemmet, er det ikke usannsynlig at tilknytningen mellom barnet og omsorgspersonen påvirkes (ibid). ABC- modellen viser til ulike tilknytningsmønstre voldsutsatte barn kan oppleve. Jeg vil gå inn på hver av disse i avsnittene nedenfor.

En unngående tilknytning (A) innebærer at barnet nedtoner egne tilknytningsbehov når det er urolig, lei seg eller redd, selv om barnet ønsker nærhet. Disse barna overregulerer ofte egne affektive uttrykk gjennom å minimere behov for beskyttelse og nærhet (Heltne & Steinsvåg, 2011). Barnet tilpasser seg sine utilgjengelige foreldre når det er urolig eller lei seg, og nedtoner dermed egne tilknytningsbehov. Når barnet blir redd under en voldshendelse, kan barnet reagere med å søke forklaring fra mor og/eller far i etterkant. Fremfor å spørre om en forklaring, vil barnet imidlertid heller spørre forelderen om å leke. Dette er en forsvarsmekanisme som egentlig viser at barnet er redd og trenger nærhet (ibid). Felles for alle barn med et unngående tilknytningsmønster er at foreldrene er varsomme for avvisning og kritikk fra barnet. For voldsutøver kan eksempelvis barnets gråt og redsel oppfattes som kritikk av egne voldshandlinger. Voldsutøver kan da ilegge barnet press for å stoppe gråten, og barnets behov for trøst og beskyttelse devalueres (Heltne & Steinsvåg, 2011, s. 70). En åpen dialog med barnet i etterkant av en skremmende hendelse fra voldsutøver og voldsutsatt er essensiell dersom tryggheten skal gjenopprettes. Dette blir utfordrende når voldsutsatt fremdeles er sammen med voldsutøver. En åpen dialog kan dermed fremme mer vold, og reparasjonen får ikke startet før den voldsutsatte forlater relasjonen (ibid).

Barn med et trygt tilknytningsmønster (B) opplever det meste som godt i møte med sine omsorgsgivere, og dette gir barnet opplevelser av «følt trygghet», dvs. viten om at når barnet blir redd, lei seg eller sint, så vil det bli ivaretatt og hjulpet til å forstå hendelsen. Barn som blir forstått og elsket, vil utvikle mental representasjon av seg selv som et individ som fortjener kjærlighet. Barnet forventer dermed at forelderen er tilgjengelig og responsiv når tilknytningsbehovene aktiveres (Heltne & Steinsvåg, 2011, s. 68).

Ambivalente tilknytningsmønstre (C) viser til at barnet søker omsorgspersonens tilgjengelighet gjennom å vise engstelse, sinne eller fortvilelse. Atferden skyldes at barnet aldri kan ta den voksnes omsorg og beskyttelse for gitt, samt at barnet aldri kan vite når omsorgen eventuelt vil opphøre. Usikkerheten medfører at barnet avstår fra omsorgen og beskyttelsen som eventuelt blir gitt. Dette tilknytningsmønsteret betegnes derfor også som utrygg/vegrende tilknytning. Når disse barna skal aktivere seg selv, fremstår de ofte ukonsentrerte og varsomme. De er redde for å bli forlatt, og opplever fort hjelpeløshet (ibid). Omsorgspersonene frykter at barnet skal forlate dem, og unngår dermed opplevelser som kan trigge frykten. Barnets og foreldrenes behov blir dermed motstridende. Dersom relasjonen også preges av vold, kan omsorgspersonen reagere med reell frykt for barnets utforsking, og klamre seg til barnet for å forhindre at barnet gjør noe som utløse sinne hos voldsutøver (ibid). Voldsutøver kan også plages med dårlig samvittighet. For å lindre egne følelser kan voldsutøver bli krevende overfor barnet ift. nærhet, ved å eksempelvis være overdrevent trøstende i andre situasjoner. Voldsutøver kan også delvis eksponere egen svakhet overfor barnet, men ofte ilegge andre skylden, hvilket resulterer i at barnet må trøste voldsutøveren: «*Er pappa dum? Liker du bare mamma?*» (ibid). Felles for både den unnvikende og den ambivalente tilknytningsformen er tilgjengelighet. Et barn med et A-tilknytningsmønster vil oppnå tilgjengelighet gjennom lek med forelderen, selv om det egentlige behovet er trøst. For voldsutsatte barn, er det ofte bedre å ha en relasjon enn ingen relasjon med forelderen, selv om relasjonen ikke innebærer noe godt (Heltne & Steinsvåg, 2011, s. 71)

I tillegg til de to foregående tilknytningstypene finnes også en tredje form: desorganisert tilknytning. Barn med denne tilknytningsformen kjennetegnes ved at de mangler en atferdsstrategi når tilknytningssystemet aktiveres. De viser heller konfliktfylt atferd, slik som å stoppe atferd som nettopp har startet (f.eks. å søke forelderen, for å deretter lammes av frykt) og/eller de viser tilstivnet atferd eller sakte bevegelser. Følgelig kjennetegnes disse barna av én felles, underliggende emosjon, nemlig frykt for tilknytningspersonen.

Atferdsmessig kan man derfor se at barnet er skremt eller redd i sitt ansiktsuttrykk eller atferd, og/eller det kan oppfattes deprimert eller ha langsomme bevegelser. Et desorganisert tilknytningsmønster skiller seg fra de organiserte ved at begge omsorgspersonene er utilgjengelige overfor barnet, og at barnet derfor overlates til seg selv. Barn som lever med kronisk stress utvikler oftest dette tilknytningsmønsteret. Når far utøver vold, kan det oppleves som et indirekte angrep på barnet i form av intens frykt, både på egne og mors vegne. Etter voldsepisoden kan far ha dårlig samvittighet, men fremfor å gjenopprette barnets trygghet, krever far heller trygghet og tilgivelse fra barnet. Det oppstår dermed en konflikt mellom barnets følelser og de faktiske hendelsene. Barnet kjenner redsel overfor far, men ønsker samtidig fars nærhet (Heltne & Steinsvåg, 2011, s. 71).

2.6 Barns strategier i møte med vold

Ifølge Øverlien benytter voldsutsatte barn ulike strategier i forkant, under og etter en voldsepisode (Øverlien, 2012, s. 91). Barna forstår at vold kan oppstå, og iblant vil redselen og/eller truslene om vold, oppleves vanskeligere enn den faktiske situasjonen (ibid). Det er denne volden, *den forventede volden*, som skaper et livsmiljø som preges av vold. I tillegg til å forsøke å påvirke volden *mens* den pågikk, hadde barna også strategier *i forkant* av, samt *etter* at voldsepisoden var overstått (Øverlien, 2012, s. 103, min utheving).

Et fellestrekk var at barna ofte inviterte venner over på besøk (ibid). I tillegg påpekte flere av barna at deres fysiske tilstedeværelse kunne forebygge nye voldsepisoder. Dette resulterte i at barna fikk søvnmangel, ettersom de holdt seg våkne lenge. Søvnene kunne også preges av uro, ettersom barna lå og lyttet etter lyder. Andre barn beskrev å bruke mye krefter på å «passe på» mor. Dette innebar eksempelvis å være i nærheten av mor til enhver tid, selv når de egentlig burde vært på skole eller fritidsaktiviteter (Øverlien, 2012, ss. 104-105). Andre barn opplevde at deres tilstedeværelse fremprovoserte vold. Disse barna valgte derfor å trekke seg unna situasjonen (Øverlien, 2012, s. 114). Følgelig forsøkte barna å dempe spenningen i huset for å forebygge en ny voldsepisode. To av barna fortalte at de ville late som de var «på lag» med far, tilstå ting som ikke stemte, eller påta seg skyld (ibid). De eldre barna gikk oftere aktivt inn for å stanse volden, som å gå mellom foreldrene eller å tilkalle politiet. Barna blir derfor benyttet som levende skjold, og utsetter potensielt barna for vold (Øverlien, 2012, ss. 122-123). Samtidig fortalte barna at de andre ganger unngikk stedet hvor volden pågikk. For de yngste barna innebar dette å leke og/eller dra til venner. De eldre barna benyttet musikk og/eller dataspill for å overdøve volden (Øverlien, 2012, ss. 128-129). Etter voldsepisoden

kunne de eldre barna forsøke å ta hevn på voldsutøveren, og en deltaker fortalte at han knuste bilrutene til morens ekskjæreste (Øverlien, 2012, s. 143). Å hevne seg på voldsutøver kan bidra til å gjenvinne kontroll og makt. Øverliens studie viser hvordan barn kan finne ulike strategier for å håndtere vanskelige livssituasjoner (Øverlien, 2012; Kvello, 2015).

3.0. Litteraturstudie som metode

Jeg har valgt å benytte litteraturstudie som metode. Dette innebærer å søke systematisk, å kritisk granske og identifisere fellestrekkene i den utvalgte litteraturen (Forsberg & Wengström, 2016). Ved å gjennomføre grundige søk og analyser, kan man tilegne seg ny kunnskap som ikke ville vært mulig uten å se artiklene opp mot hverandre for en dypere forståelse og sammenheng (Aveyard, 2018, s. 2). Formålet med oppgaven er som nevnt å få frem barns erfaringer med å ha bevitnet vold, og jeg ønsker å gjøre dette i lys av barnas *egne* fortellinger. En kvalitativ metode kunne derfor også fungert. Kvalitative metoder, f.eks. intervju, kunne gitt meg en annen forståelse av tematikken enn en litteraturstudie, ettersom jeg selv ville ha samlet inn data, fremfor å analysere andres. Imidlertid ville dette medført en rekke etiske utfordringer, da dette er en særlig sårbar gruppe. Det kan tenkes at det ville medført psykiske belastninger for barna å prate om volden. Hensynet til konfidensialitet er også viktig, og det kan tenkes at barnets foreldre ville ønsket «rapport» om barnets svar, samtidig som barnet kanskje vil holde svarene hemmelige. I verste fall kan barnet presses til å trekke utsagnene tilbake (Backe-Hansen, 2009). I slike tilfeller ville forskningen medført belastninger for barnet, og kvalitativ metode ble derfor utelukket.

Gjennom kvantitative metoder kunne jeg funnet statistikk om temaet mitt (Tjora, 2017). Statistikk ville gitt meg en større mengde data å analysere, samt en større informantgruppe. Følgelig ville kvantitativ metode også kunnet gitt meg årsaksforklaringer, slik som hvilke konsekvenser vold kan ha for barn. Årsaken til at jeg allikevel valgte litteraturstudie fremfor en kvantitativ metode, er at jeg ønsket å forstå barnas perspektiv og å se vold i nære relasjoner i lys av barnas egne narrativ. Ved å benytte litteraturstudie kunne jeg derfor komme frem til eksisterende forskning hvor det er gjennomført intervju med barn, samt å få et bedre innblikk i hva som er gjort på området hittil. Av den grunn ble derfor ikke kvantitativ metode benyttet.

I arbeidet med metodekapittelet benyttet jeg meg av Thidemann (2019) sin fremgangsmåte for å planlegge og gjennomføre litteraturstudier, da jeg anså denne som mest oversiktlig og ryddig. Jeg vil i den videre fremstillingen av metodekapittelet beskrive den systematiske planlagte prosessen nøye, samt beskrive hvordan jeg fant frem til aktuell litteratur for oppgaven (Thidemann, 2019, ss. 77-79). Deretter følger en sammenfatting av kunnskap som kan gi en nyere og bredere forståelse av temaet (ibid).

3.1. Søkestrategi

For å komme frem til relevante artikler som kunne si noe om tematikken min valgte jeg å foreta ett innledende søk, som anbefalt av Thidemann (2019). Søket ble gjennomført den 9 januar 2023 i databasene Oria og Idunn. Idunn ble valgt fremfor andre databaser som Cinahl og Pubmed, ettersom det er Nordens største tidsskriftdatabase, og ble derfor inkludert for å på best mulig måte å komme frem til norskskrevne artikler.

Jeg foretok et første søk i databasen Oria etter «child*» AND «violence» og kom da frem til 29 243 treff. Jeg måtte derfor avgrense søket ytterligere og la til flere søkeord, i håp om å kunne avgrense treffene. Dette er utdypet i tabell 1 i vedlegg.

I mitt innledende søk fant jeg frem til to artikler som hadde spennende og relevante titler, men som dessverre var utenfor problemstillingen. Etter grundig undersøkelse av artiklernes nøkkelbegreper og emneord, kom jeg frem til flere relevante søkeord som kunne utvide søket (Thidemann, 2019, s. 86). Trunkering ble til dels benyttet, gjennom bruken av stjerne (*) etter søkeordets ordstamme. Ved å benytte denne metoden kan man få treff på både entalls- og flertallsformer av et søkeord (Thidemann, 2019, s. 87). Søkeordene ble således kombinert med de boolske operatorene OR, hvilket gir treff på ett ord eller begge, og AND som inkluderer begge ordene. Jeg valgte også å unngå bruk av NOT for å ikke ekskludere mulige verdifulle treff (ibid). Jeg benyttet meg også av PICO-modellen, da denne kan være nyttig for å operasjonalisere problemstillingen og å planlegge søk (Thidemann, 2019; Persson, 2021). «C» ble imidlertid ekskludert, da jeg ikke skal sammenlikne tiltak. Med utgangspunkt i PIO-skjemaet, som vist nedenfor, kom jeg frem til søkeord som jeg valgte å benytte i prosessen videre.

Tabell 2. PIO-skjema

(P) Populasjon	(I) Fenomen av interesse	(O) Utfall
Barn	Som bevitner vold mot mor, og hvor far er voldsutøver	Hvilke erfaringer har barna? Hva sier de selv?
Child* Barn	Violence <u>Vold</u> <u>Voldsutsatt*</u> Family violence <u>Familielvold</u> <u>Partnervold</u> Partner violence Domestic violence Intimate partner violence IPV Witness	<u>Experience*</u> Erfaring* <u>Child perspective</u> Barneperspektiv Barns perspektiv Barns erfaring* Opplev* Child* <u>experience*</u>

(Fritt etter Thidemann, 2019, s. 84)

Ettersom vold i nære relasjoner kan forstås og defineres på ulike måter, ble jeg nødt til å teste ulike søkekombinasjoner, samtidig som jeg benyttet meg av «OR» og «AND».

Under prosessen måtte jeg kontinuerlig justere mine søkekombinasjoner etter treffenes relevans. F.eks. ble søkeord som «Norway» og «and qualitative» inkludert i mine innledende søk. Dette ga imidlertid ingen treff, og ble derfor ikke benyttet videre i hovedsøket.

Suksessivt erfarte jeg at det var uhensiktsmessig å bare søke på norsk, ettersom dette begrenset antall treff betraktelig. Med utgangspunkt i problemstillingen, PIO-skjemaet, samt nøkkelbegrepene fra artiklene i mitt innledende søk, kom jeg også frem til aktuelle engelske søkeord som kunne benyttes i prosessen videre. Jeg oversatte ordet «barn» til «child», og benyttet trunkering for å finne alle varianter av ordet. Følgelig oversatte jeg «vold i nære relasjoner» til både «family violence», «domestic violence» og «intimate partner violence». I tillegg avgrenset jeg hvert søk gjennom databasenes funksjon «avansert søk» fremfor «enkelt

søk». Ved å aktivt se etter titler som inneholdt ordene «child», «violence» og «experience» i tittelen, kunne jeg allerede da utelukke en rekke artikler som var irrelevante. Samtidig inkluderte og ekskluderte jeg kontinuerlig en rekke artikler gjennom aktiv lesing. Dette ble gjort ved å undersøke hvorvidt artiklene fulgte IMRaD oppsettet (introduksjon, metode, resultat og diskusjon), samt hvorvidt de inneholdt et sammendrag (abstract) (Thidemann, 2019, s. 30). En fullstendig oversikt over søkeord som ble benyttet i hovedsøket er presentert som vedlegg i tabell 1.

3.2. Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Inklusjons- og eksklusjonskriterier bidrar til å avgrense søkene. Avgrensingene bidrar til at søkene er relevante for det man faktisk ønsker å undersøke (Aveyard, 2018, s. 77). Mine inklusjons- og eksklusjonskriterier ble delvis fastsatt tidlig på bakgrunn av mitt universitets retningslinjer, mens andre ble definert suksessivt. UIS krever at artiklene må være fagfellevurderte, samt at de ikke kan være eldre enn 5 år. I tillegg har jeg valgt følgende inklusjonskriterier: barn som har bevitnet vold rettet mot mor og hvor far er voldsutøveren, artikler basert på brukergruppens egne opplevelser og erfaringer, at de fulgte IMRaD strukturen, samt artikler som omhandler voksne som reflekterer over en barndom hvor de bevitnet vold mot mor. Sistnevnte ble valgt da voksne kan ha bearbeidet sine erfaringer, samt at de kanskje kan gi annerledes og mer reflekterte svar enn barn. Selv om de i dag er voksne, har de til felles at volden forekom i barndommen. Derfor anses også disse erfaringene som verdifulle og relevante. Angående de øvrige inklusjonskriteriene, er disse valgt av hensyn til min valgte tematikk og problemstilling. Inklusjonskriteriene skulle sikre at de inkluderte artiklene var relevante, kvalitetssikrede av en uavhengig part, at jeg raskt kunne lese igjennom dem ved hjelp av IMRaD oppsettet, at studiene foretok etiske overveielser, samt at de var skrevet på et språk jeg forstår. Eksklusjonskriteriene skulle bidra til at irrelevante artikler skulle ekskluderes. Dessuten ønsket jeg at artiklene skulle være skrevet i vestlige land, for å enklere kunne overføres til en vestlig kontekst. Følgelig falt valget på forskningsartikler basert på kvalitativ metode, da jeg ønsker å undersøke barns *erfaringer* med å ha opplevd vold. Ettersom det er erfaringene jeg er ute etter, vil artikler med kvalitative metoder gi meg et dypere innblikk i intervjuobjektens opplevelser og narrativer. Inklusjons- og eksklusjonskriteriene er presentert i tabell 3 nedenfor.

Tabell 3: Inklusjons- og eksklusjonskriterier

INKLUSJONSKRITERIER	EKSKLUSJONSKRITERIER
<ul style="list-style-type: none"> - Fagfelleverderte artikler - Artikler skrevet på norsk, <u>svensk</u>, <u>dansk</u> eller engelsk - Utgitt de siste 5 årene (2018 – 2023) - Far som voldsutøver - Barn som har opplevd vold rettet mot mor - Voksne som ser tilbake på sine barneår hvor de har bevitnet vold rettet mot mor - Artikler basert på kvalitative metoder - Brukergruppens egne erfaringer og opplevelser 	<ul style="list-style-type: none"> - Ikke fagfelleverderte artikler - Fagartikler - Studentoppgaver - Eldre enn 5 år - Kvantitativ metode - Mor som voldsutøver. - Barn som voldsutøver - Forskerens erfaringer og opplevelser -

(Fritt etter Persson, 2021).

3.3. Innsamling av artikler

I arbeidet med å komme frem til de mest aktuelle og relevante artiklene benyttet jeg skanne-metoden for å lese igjennom tittel og abstract for hver artikkel, som anbefalt av Thidemann, (2019, s. 29). Hensikten med skanning er å identifisere nøkkelord, detaljer og informasjon som er relevant for problemstillingen. Når man skanner en tekst leser man kun det nødvendige, og unngår å fokusere på det som er irrelevant for informasjonen man søker (Thidemann, 2019, s. 29). Slik kom jeg frem til artikler med relevante titler. Disse ble deretter skimlest, samtidig som problemstillingen, samt de overnevnte inklusjons- og eksklusjonskriteriene aktivt bidro til å filtrere artikler som skulle inkluderes og/eller forkastes i den videre prosessen (Persson, 2021; Thidemann, 2019). Etter flere søk i ORIA og Idunn, har jeg kommet frem til to engelskskrevne artikler, samt en norsk artikkel som jeg har valgt å inkludere i oppgaven videre.

Den første engelskskrevne artikkelen kom jeg frem til gjennom søkeordene "*Child**" AND "*Violence*" AND "*Family violence*" AND "*experience**" AND "*resilience*" som ga 73 treff. Øverlien (2012, s. 25), understreker at ved å benytte betegnelse «experience» og «exposed» (opplever) fremfor «witnessing» eller «observe» (å være vitne til), fremhever man barnet som en handlende aktør, fremfor en passiv mottaker eller et offer. Jeg valgte derfor å benytte disse søkeordene også. 73 artikler er fremdeles mange artikler å gå gjennom, og jeg valgte derfor å se raskt gjennom de ulike treffene, hvorav jeg plukket ut 4 artikler som jeg valgte å lese i sin helhet. Av disse 4 ble 3 forkastet, og 1 inkludert.

Den andre engelskskrevne artikkelen som ble inkludert fant jeg gjennom søkeordene "*Child**" AND "*Violence*" AND "*Family violence*" AND "*experience**" AND "*IPV*" AND "*child* perspective*" som ga 1 treff. Jeg valgte til slutt å legge til søkeordene «IPV» og «child* perspective», da jeg etter å ha lest flere artikler som endte opp med å bli forkastet, oppdaget at forkortelsen «IPV» gikk igjen flere ganger. Jeg oppdaget at begrepet «IPV» er forkortelsen for «intimate partner violence», og derfor inkluderte jeg dette som søkeord i mitt neste søk. I tillegg inkluderte jeg «child* perspective», fordi det er barnas egne erfaringer jeg vil undersøke. Den tredje og siste artikkelen er skrevet på norsk, og jeg fant denne gjennom tekstordsøket *voldsutsatte barn* på Idunn. Dette søket ga 18 treff, hvorav 1 ble inkludert videre. Denne artikkelen gikk dessuten igjen i flere tidligere søk, deriblant også på søkeordene *Vold* AND barn AND vitne* i Idunn. Jeg anser derfor denne som relevant for problemstillingen min. Følgende artikler fra de overnevnte søkene ble inkludert videre i oppgaven:

1. «Da skjønnte jeg at nå smeller det snart». Voksne som opplevde vold i barndommen ser tilbake (Bersvendsen & Hauge, 2018).
2. Child witnesses to intimate partner violence: Their descriptions of talking to people about the violence (Izaguirre & Cater, 2018).
3. Children's exposure to intimate partner violence: A qualitative interpretive meta-synthesis (Ravi & Casolaro, 2018).

3.4. Presentasjon av uvalgte artikler

For å enklest mulig kunne presentere mine utvalgte artikler, har jeg valgt å gjengi hver enkelt gjennom et kort sammendrag hvor jeg trekker frem det jeg anser som mest relevant.

Artikkel 1: *«Da skjønnte jeg at nå smeller det snart». Voksne som opplevde vold i barndommen ser tilbake.* Bersvendsen og Hauge, 2018.

Sammendrag: Artikkelen omhandler voksne som reflekterer rundt sine erfaringer med å håndtere vold som de opplevde i oppveksten. Artikkelen bygger på kvalitative intervjuer med syv voksne i alderen 18 til 60 år som opplevde at en omsorgsperson utøvde vold mot dem og/eller andre familiemedlemmer. Forfatterne benytter begrepet «kontrakter» for å belyse hvordan familiedynamikken kan preges av underforståtte avtaler som utvikles mellom barnet, voldsutøveren og øvrige familiemedlemmer. Informantene beskrev hvilke fremgangsmåter de benyttet for å forebygge voldsepisoder. Etter voldsepisoden forelå det en underforstått enighet om å tie om hendelsene. Dette bidro til å normalisere situasjonen og å reetablere hverdagslivet. Skjønt det kunne gå lang tid mellom hver voldshendelse, beskriver deltakerne hvordan de daglig fryktet volden, samt hvordan de aktivt forsøkte å motvirke ny vold. Vold medfører utrygghet og uforutsigbarhet i barns hverdagsliv – uavhengig av hvorvidt volden fremdeles forekommer (Bersvendsen & Hauge, 2018, s. 108).

Artikkel 2: *Child Witnesses to Intimate Partner Violence: Their Descriptions of Talking to People About the Violence.* Izaguirre & Cater, 2018.

Sammendrag: Studien benytter litteraturstudie som metode, og inkluderer 9 fagfelle-vurderte artikler fra USA og Europa, hvor det er gjennomført intervju med barn som har blitt eksponert for vold i nære relasjoner. Formålet med studien var å benytte barns egne beskrivelser for å undersøke forholdet mellom hvordan partnervold opplevdes av barna, og hvordan de opplevde å prate om dette i ettertid. Forfatterne identifiserte to hovedgrupper: barn som beskrev volden som grufull, og barn som foretrakk å ikke tenke på eller prate om volden. Barna som beskrev volden som grusom hadde nytte av å prate om volden, mens barna som foretrakk å ikke tenke på volden opplevde prating som nytteløs, og hadde tilsynelatende

ingen effekt av dette. Studien viser også at å prate med voldsutøveren om voldshendelsene hadde negative konsekvenser for alle barna, og påførte barna unødvendig mye stress.

Artikkel 3: *Children's exposure to intimate partner violence: A qualitative interpretive meta-synthesis.* Ravi & Cosolaro (2018).

Sammendrag: Denne artikkelen benytter litteraturstudie basert på kvalitative intervju som metode for å undersøke barns opplevelser av sine foreldres partnervold. Forfatterne identifiserte fire hovedtemaer: kontekst for volden, umiddelbare reaksjoner på volden, etterreaksjoner og mestringsstrategier. Barna i artikkelen forteller at barnemishandling, rusmisbruk, samt økonomiske utfordringer var faktorer som forekom samtidig med volden. Flere av barna fortalte om fryktreaksjoner, forvirring og håpløshet. Enkelte fortalte også om voldsepisoder hvor de hadde forsøkt å gripe inn, enten direkte eller indirekte. I etterkant av volden opplevde barna sinne, depresjon og angst. Resultatene til studien informerer også sosialarbeidere om konteksten og hensikten med atferden som voldsutsatte barn kan vise i etterkant av volden.

3.5. Tematisk analyse og tolkning

For å enklest mulig kunne sammenlikne artiklene, valgte jeg å følge Aveyards tematiske analysemodell (Aveyard, 2018, s 93). Det første steget er å identifisere tema. For å gjøre dette leste jeg artiklens resultater gjentatte ganger, sammenliknet funnene, samt identifiserte hovedtrekkene til hver artikkel. Under denne prosessen benyttet jeg aktivt markeringstusjer i ulike farger for å enklere identifisere og plassere tema og nøkkelbegreper på tvers av de ulike artiklene, som anbefalt av Aveyard (ibid). Samtidig lagde jeg også et tankekart hvor hvert tema ble en egen tankeboble. Slik kunne jeg enkelt trekke linjer mellom hver artikkel, samt identifisere fellestrekk. Deretter benyttet jeg en modifisert variant av Aveyards metode «klipp og lim», hvor hver artikkel ble lest systematisk, samtidig som nøkkelbegrep og stikkord ble markert (Aveyard, 2018, s 92). Disse ble deretter innført i en oversiktstabell. Se tabell 4 i vedlegg. Denne fremgangsmåten ga meg en visuell oversikt over artiklens innhold, og det ble enklere å identifisere fellestrekk og ulikheter (Aveyard, 2018, s 91). Deretter lagde jeg en ny tabell hvor jeg sammenliknet artiklens tema, før jeg avslutningsvis sammenfattet hovedpoengene til egne overskrifter. Dette er presentert i tabell 5 og 6 som vist nedenfor.

Tabell 5: Sammenlikning av identifiserte tema

Artikkel 1: Da skjønte jeg at nå smeller det snart.	Artikkel 2: Child witnesses to intimate partner violence.	Artikkel 3: Exposure to intimate partner violence.
1. Barns måter å gjøre volden mer <i>forutsigbar</i> , herunder varsomhet for ansiktsuttrykk, fars sinnsstemning m.m. 2. Barns strategier for å forhindre volden, herunder « <i>forhindreingsarbeid</i> » 3. Barns måter å reetablere et vanlig hverdagsliv, herunder « <i>normaliseringsarbeid</i> » 4. Barns reaksjoner i forkant av, under og etter en voldshendelse	1. Barnas beskrivelser av volden 2. Barns strategier for å håndtere volden, herunder <i>unngåelsesatferd</i> 3. Barnas opplevelser av å prate om volden 4. Barnas hovedkilde til støtte etter voldshendelsene, herunder hjelpetjenestens, mødre, fedres og venners rolle	1. Barnas beskrivelse, forståelse og oppfattelse av volden 2. Barnas umiddelbare reaksjoner etter å ha bevitnet volden 3. Barns reaksjoner i etterkant av å ha bevitnet volden 4. Barns mestringsstrategier i etterkant av volden

(Fritt etter Aveyard (2018, s 92-94).

Etter at jeg hadde lagd tankekart, samt satt opp en tabelloversikt over tema som var felles for alle artiklene, ble neste skritt en ny tolkningsprosess basert på den foregående tabellen. Slik kom jeg frem til to hovedtema som var sammenfallende for alle artiklene. Dette presenteres i tabell 5 nedenfor.

Tabell 6: Sammenfatting av identifiserte hovedtema

Identifiserte tema fra artiklene:	Overordnet tema:
1. Barns beskrivelser av volden 2. Barns beskrivelse, forståelse og oppfattelse av volden	Barns opplevelser av volden
3. Barns måter å gjøre volden mer forutsigbar 4. Barns måter å forhindre volden, herunder «forhindringsarbeid» 5. Barns måter å reetablere et normalt hverdagsliv, herunder «normaliseringsarbeid» 6. Barns måter å håndtere volden 7. Barns reaksjoner i forkant av, under og etter en voldshendelse 8. Barnas opplevelse av å prate om volden 9. Barnas umiddelbare reaksjoner i etterkant av å ha bevitnet volden 10. Barnas opplevelse av å prate om volden 11. Barnas hovedkilde til støtte i etterkant av en voldsepisode 12. Barns mestringsstrategier i etterkant av volden	Barns strategier i møte med volden – herunder aktive og passive strategier under en voldsepisode, samt mestringsstrategier i etterkant av voldsepisodene

(Fritt etter Aveyard, 2018, s. 92-94).

3.5. Studiens troverdighet (validitet)

I hvilken grad resultatet er holdbart eller gyldig, avhenger av hvorvidt vi kan redegjøre for valgene vi har foretatt gjennom prosessen, samt hva dette har betydd for resultatet (Dalland, 2022, s. 57). Pålitelighet eller reliabilitet er et krav i forskning, og omhandler hvorvidt arbeidet man har gjort er til å stole på (Dalland, 2022, s. 59). Ifølge Dalland (2022, s. 143) finnes det to sider ved kildekritikk. Den ene siden handler om å finne frem til litteratur som best belyser problemstillingen, dvs. litteratursøk. Den andre siden omhandler å redegjøre for

litteraturen man har benyttet i oppgaven. En oppgaves troverdighet og faglighet avhenger dermed av at kildegrunnet er grundig beskrevet og begrunnet (ibid).

Min oppgaves troverdighet styrkes gjennom bruk av inklusjons- og eksklusjonskriterier. Dette har bidratt til å besvare min problemstilling på en velegnet måte. Inklusjons- og eksklusjonskriteriene har bidratt til å avgrense søket mitt, slik at jeg unngår å få for mange treff i et søk. Avgrensningene mine har bidratt til at jeg har vært strategisk i søkene, samt at artiklene er overførbare til min tematikk (Aveyard, 2018, s. 77). Dessuten redegjør alle mine utvalgte artikler for hvilke etiske valg de har foretatt seg, samt at de også redegjør for hvordan de har ivarett deltakerne gjennom anonymitet og konfidensialitet.

Bersvendsen & Hauges studie omhandler voksnes erfaringer med å ha opplevd vold i barndommen, som i utgangspunktet går utenfor oppgavens omfang og tematikk. Imidlertid gir studiens resultater førstehåndskunnskap om reaksjonene og opplevelsene informantene hadde med å oppleve vold som barn, hvilket er overførbart til min problemstilling. Studien gir en detaljert og grundig gjengivelse av informantenes erfaringer med å vokse opp med vold i familien, samt hvilke erfaringer de sitter igjen med, hvilket gir funnene dybde. Dessuten er studien skrevet i Norge, og er dermed svært relevant for oppgaven min. Videre mener jeg studien til Izaguirre & Cater er reliabel, da den er skrevet i det fagfelleverderte tidsskriftet *Journal of Interpersonal Violence*, samt er fra 2018. Forfatterne er åpne om metodiske utfordringer ved egen studie, som at utvalget er relativt lite, da mange av mødrene ikke ønsket at far skulle informeres om studien, samt at informert samtykke var et etisk krav for at forfatterne kunne intervju barna. I tillegg redegjør forfatterne grundig for hvordan de har innhentet informert samtykke for hvert barn, samt etikk rundt deltakerne og anonymisering av dem. Studien er dessuten godkjent av Gothenburg Regional Ethical Review Board. Studien gir førstehåndskunnskap om hvordan barn selv opplever, beskriver og erfarer å være vitne til vold mot mor. Følgelig er studien skrevet i Sverige, hvilket gjør den overførbart til norske forhold.

Avslutningsvis vil jeg argumentere for at studien til Ravi & Cosolaro er troverdig, ettersom de er åpne og transparente om utfordringene de har møtt på ved å benytte litteraturstudie fremfor å gjennomføre egne kvalitative intervju. Begge forfatterne er sosionomer, og studien anses dermed overførbart til barnevernfaglig arbeid. I alle av de totalt 9 inkluderte artiklene beskriver barna far som voldsutøver, samt at de selv hadde vært direkte vitne til volden når den fant sted. Flere av barna understreket også sammenhengen mellom alkohol- og rusmisbruk

og voldshendelsene. Barna forteller også om følelsesmessige reaksjoner i etterkant av voldshendelsene, samt senvirkninger. Dette er relevant kunnskap å ha som fremtidig barnevernspedagog, og artikkelen er derfor relevant for min problemstilling.

4.0. Drøfting av funn

Felles for alle artiklene er at det er gjennomført intervju av barn, samt ett utvalg voksne, som alle har bevitnet vold mot mor i barndommen, og hvor deres egne beskrivelser og fortellinger om volden belyses. Analysen min resulterte i følgende to tema: (1) barns følelsesmessige reaksjoner på vold, og (2) barns strategier i møte med volden, herunder passive og aktive strategier, samt strategier i etterkant av volden. Av hensyn til oppgavens flyt, har jeg valgt å oversette alle engelske sitat til norsk. En fullstendig oversikt over originalsitatene følger av tabell 6 i vedlegg.

4.1. Barnas følelsesmessige reaksjoner

Temaet barns følelsesmessige reaksjoner omhandler barnas egne beskrivelser og forklaringer på hvorfor volden oppstod, samt hvilke følelser de satt igjen med under og etter voldsepisodene. Felles for alle artiklene var at barna ble varsomme for stemningen i hjemmet og sinnsstemningen til far. Deltakerne beskrev hvordan de fortolket ansiktsuttrykk, stemmeleie og signaler fra far for å undersøke hvorvidt en ny voldsepisode kunne finne sted. Noen opplevde at voldsepisodene oppstod brått, uten forvarsel, og uten at noen hadde gjort noe «galt». En deltaker beskrev det slik:

«(...) Det kom an på hvilke dager, sånn som pappa, da. Hvilke dager han hadde. Om han hadde nedtur og ikke fikk tak i stoff. Da kunne jeg kjenne det på ham med en gang. Da smalt han med dørene og var veldig kjapp i bevegelsene, var gretten og ingenting var godt nok. Da skjønte jeg at nå smeller det snart» (Bersvendsen & Hauge, 2018, s. 103)

Deltakeren forteller at han «kunne kjenne det med en gang», og at han igjen måtte forberede seg på ny vold. Det foregående sitatet gir en god beskrivelse av voldens dynamikk, særlig hvordan spenningsnivået gradvis bygges opp. Slik jeg ser det, bekrefter dette Øverlien's (2012) påstand om at barn kan forutsi når en ny voldsepisode vil oppstå. På tross av at deltakeren levde i en u håndterbar livssituasjon preget av vold, klarte han allikevel å falle til ro med faktumet at det ventet en ny voldsepisode. Dette ble en forutsigbarhet i en ellers kaotisk hverdag (Thorkildsen, 2015). Videre ble rusmisbruk beskrevet i flere av artiklene som en mulig faktor som kunne utløse vold, og en deltager beskrev det slik: *«Han var høy*

mesteparten av tiden, og han så skremmende ut. Han startet krangler med mamma (...), og hvis han ikke fikk viljen sin, ville han slå mamma og diskutere med oss» (Ravi & Casolaro, 2018, s. 288). Dette samsvarer med deltakerne i Bersvendsen & Hauge's studie (2018, s. 103), hvor fars rusmisbruk ofte ble en utløsende faktor til ny vold.

Følgelig fremgår det av alle artiklene at barnas relasjon til far ble vanskelig, og i studien til Ravi og Casolaro (2018, s. 291) beskriver en deltaker hvordan han kjente på følelser av både frykt og sinne: *«(...) Jeg var redd. (...) Jeg ville slå han slik han slo mamma, men jeg var redd og turte ikke»*. Flere av deltakerne beskrev også at de følte sinne overfor far. I studien til Ravi og Casolaro (2018, s. 291) fortalte en deltaker at han hadde fantasert om å skade sin far: *«Fordi nå er jeg flink til å skyte, og jeg angrer på at jeg ikke bare gjorde det»*. I tillegg opplevde deltakerne far som uansvarlig, og en deltaker uttrykket følgende: *«(...) Han bør ta mer ansvar for det han har gjort»* (Izaguirre & Cater, 2018, s. 3721). En mulig forklaring på dette funnet kan være at barna er i ferd med å utvikle det Heltne & Steinsvåg (2011) omtaler som ambivalente og/eller desorganiserte tilknytningsmønstre, ettersom barna søker fars tilgjengelighet gjennom å uttrykke følelser som frykt og sinne. I tillegg kan det også virke ut som om barna hadde ønsker om å hevne seg på vegne av moren ved å eksempelvis skyte faren, hvilket kan forstås i retning av Øverlien's (2012) studie, hvor de eldste deltakerne fortalte at de gjennomførte hevnaksjoner som forsøk på å gjenvinne følelsen av kontroll og makt.

Fordi deltakerne ikke klarte å beskytte moren, kjente flere av deltakerne også på håpløshet, forvirring og redsel. En deltaker forklarte at hun ikke fikk sove pga. redsel overfor mor, mens en annen beskriver håpløshetsfølelsen under en voldshendelse slik: *«(...) Det var ikke stort jeg kunne si. Jeg turte ikke. Jeg var redd, man blir bare skikkelig redd»* (Ravi & Casolaro, 2018, s. 290). Andre deltakere ga uttrykk for å kjenne på depressive følelser relatert til familievolden. En deltaker rapporterte suicidale tanker og/eller handlinger *«Jeg ville ta livet av meg selv på grunn av dritt mellom mamma og pappa»* (Ravi & Casolaro, 2018, s. 291). Flere av deltakerne beskrev også en konstant frykt, samt å være i konstant alarmberedskap. En deltaker beskrev det som *«å leve i en krigssone»* (ibid). En annen beskrev hvordan hun alltid bar på bekymringer overfor moren: *«Jeg var alltid bekymret for mamma. Jeg trodde hun kom til å bli skadet»* (ibid). Disse funnene kan tyde på at deltakerne er i ferd med å utvikle symptomer på PTSD, søvnforstyrrelser og depresjon. Ifølge Thorildsen (2015), vil det å være vitne til vold mot mor illegge barnet et enormt press, og medfører således en overveldende

frykt for at det verst tenkelige kan ha hendt. Som et resultat av dette kan barna bli overbeskyttende overfor mor, selv når de egentlig har andre forpliktelser slik som skole og/eller SFO (Øverlien, 2012; Killén, 2019, ss. 52-53). Barn som opplever vold mot mor kan også kjenne på så sterke følelser av frykt at de velger å holde seg våkne hele natten for å være klar til neste potensielle voldsepisode (Killén, 2019, s. 52-53).

De foregående sitatene viser hvilke emosjonelle påkjenninger partnervold kan ha på barn, hvordan barn opplever og forstår voldsepisodene, samt hvordan volden også kan medføre konsekvenser for far-barn relasjonen. Hvert barn hadde en egen beskrivelse av stemningen i hjemmet i forkant av, under og etter voldshendelsene. Noen av barna forteller om frykt og maktesløshet, og hvordan de som et resultat av dette ble deprimerte og/eller utviklet søvnvansker, mens andre beskrev sinne, hat og ønsker om å ta hevn. Dette kan tyde på at barns erfaringer med å oppleve vold medfører et bredt spekter av følelser og tanker for hver enkelt.

4.2. Barns strategier i møte med vold

Temaet barns strategier i møte med volden omhandler hvilke handlinger og overlevelsesstrategier barna benytter i møte med volden. Dette temaet er inndelt i 3 undertemaer, nemlig aktive og passive strategier, samt strategier i etterkant av volden.

4.2.1. Aktive strategier

Artiklene viser at flere av barna benytter aktive strategier, slik som å forsøke å snu stemningen i hjemmet, å distrahere far fra å utøve vold mot mor og/eller å aktivt intervenere gjennom å gå mellom sine foreldre under en voldsepisode. Flere deltakere beskrev hvordan de forøkte å motvirke fars sinne dersom de merket at stemningen var anspent. En deltaker forteller eksempelvis hvordan han aktivt gikk inn for å distrahere fars sinneutbrudd ved å sette på countrymusikk, da hans far er countryfan. Han beskriver også å kontinuerlig måtte komme på nye metoder for å glede sin far, i håp om å snu hans sinnsstemning: «(...) Hvis det var kaffe på kanna så hentet jeg kaffe til han. (...)» (Bersvendsen & Hauge, 2018, s. 104). En annen deltaker beskrev hvordan han til enhver tid forsøkte å dempe stemningen gjennom å ta sin mor i forsvar: «Hvis mamma sa noe dumt (...), så gikk jeg veldig fort inn, da, og begynte å forklare hva (hun) egentlig mente» (ibid). I flere av studiene forteller deltakerne også om situasjoner hvor de selv måtte intervenere, enten fysisk eller verbalt, for å hjelpe deres mødre.

En deltaker fortalte at hun ofte ville forsøke å gå imellom sine foreldre, dersom far utøvde vold: «*Jeg dytta pappa bort (...) Han ble sint på meg også og ba meg holde kjeft*» (Ravi & Casolaro, 2018, s. 291, min oversettelse). En annen pleide å ringe til politiet, da han visste at dette ville stoppe volden: «*(...) Det er bare å ringe politiet. Da stikker han av etter hvert*» (ibid). De foregående sitatene viser at barn, uavhengig av alder, kjønn og situasjon, på en eller annen måte *handler* under en voldsepisode. Handlingene kan samlet forstås som barnas overlevelsesstrategier i møte med volden, og gjenspeiler således hvordan barna aktivt og deltakende inngår i samspillet i familier der far utøver vold. Sitatene viser også hvordan barna til enhver tid måtte tilpasse seg situasjonen, å kontinuerlig finne måter å regulere farens sinnsstemning, samt hvordan barna aktivt kan gå imellom sine foreldre for å beskytte sin mor. Felles for alle artiklene er hvordan barna lever i konstant alarmberedskap, samt hvordan de – på lik linje med moren, kan kjenne hvordan spenningsnivået bygges opp i hjemmet (Heltne & Steinsvåg, 2011, s. 111). Disse barna må dermed anses som aktive deltakere fremfor passive observatører av det som foregår, og deres handlinger kan forstås som forsvarsmekanismer for å håndtere og overleve en ukontrollerbar livssituasjon (Heltne & Steinsvåg, 2011; Thorkildsen, 2015). Handlingene kan videre forstås i lys av Bersvendens & Hauge's (2018) begrep «kontrakter». Kontrakten angir hvordan den voksne forholder seg til barnet, samt hvordan barnet skal respondere. Barns forsøk på å forhindre volden gir barna anledning til å påvirke samspillet med far, og viser videre til hvor omfattende og ressurskrevende barnas «forhindreingsarbeid» kan være.

4.2.2. Passive strategier

Andre barn gikk for mer passive strategier, hvor de eksempelvis forsøkte å distansere seg fra volden – enten fysisk eller psykisk, ved å forsøke å fortrenge volden og/eller å gjemme seg. En deltaker forteller at han tidvis benyttet mer passive metoder, slik som å være helt stille og/eller å trekke seg: «*Jeg prøvde liksom å være mest mulig usynlig*» (Bersvendens & Hauge, 2018, s. 104). Dette samsvarer med studien til Izaguirre og Cater (Izaguirre & Cater, 2018, s. 3718), hvor en deltaker forteller at hun vanligvis pleide å gjemme seg på rommet og/eller leke for å forsøke å overdøve volden i underetasjen (Izaguirre & Cater, 2018, s. 3718). Følgelig viser studien deres at noen barn foretrakk å ikke tenke på volden, samt at de ønsket å fortrenge volden for å unngå å føle seg triste. Selv om enkelte innrømmet at de hadde sterke minner om volden, forsøkte de allikevel å fortrenge disse minnene: «*(...) Jeg har fortrenget masse. Jeg husker bare enkelte hendelser. Jeg vil glemme at foreldrene mine var ulykkelige*» (Izaguirre & Cater, 2018, s. 3722). Forsøkene på å glemme og/eller fortrenge

voldshendelsene ble en strategi for å kontrollere påtrengende og vonde minner. Sitatet over viser hvordan barn kan «avkoble» og/eller «fjerne seg selv» fra det som skjer rundt, for å forsvare seg selv mot skremmende opplevelser. Denne avkoblingen blokkerer stressopplevelsene. Følgelig kan sitatet også tyde på at barnet har utviklet fobier for alt som minner om traumene, hvilket i lys av traumepsykologien kan forstås som unngåelsesatferd (Heltne & Steinsvåg, 2011; Anstorp mfl., 2006). Sitatene understreker dessuten hvor hjelpeløse barn kan føle seg i møte med vold, og at en «flight» reaksjon, hvor man distanserer seg, derfor blir en naturlig reaksjon (Thorkildsen, 2015). Disse funnene tyder også på at det ikke finnes en bestemt strategi i møtet med volden, men snarere at barna velger strategier ut fra hver enkelt situasjon og stemningsnivået i hjemmet. Barn som lever med vold i hjemmet benytter alle sine sanser i forsøk på å avverge, forutsi eller skjerme seg selv når volden oppstår. Frykten for ny vold, dvs. den latente volden, ligger i luften til enhver tid, og medføre derfor at barna får et konstant forhøyet stressnivå (Heltne & Steinsvåg, 2011).

4.2.3. Strategier i etterkant av volden

Studiene viser i tillegg at barns overlevelsesstrategier i etterkant av voldsepisodene varierer. I Ravi og Casolaro's studie varierte deltakernes strategier fra å internalisere volden som en del av deres holdninger og handlinger, til å distansere seg – enten fysisk eller psykisk. Barna som internaliserte volden gjorde dette på to måter: (1) gjennom å normalisere eller bagatellisere voldsepisodene og/eller å (2) internalisere volden i sine aktiviteter, både på sunne og usunne måter. Følgende sitat viser hvordan barn kan bagatellisere volden som rutinemessige «hverdagskonflikter»: «*Det var ganske fint. De krangla litt hver natt, men det endte vanligvis godt, ikke noe slåssing eller noe. Men mamma sier han fremdeles slo henne, men jeg vet ikke*» (Ravi & Casolaro, 2018, s. 291). Dette samsvarer med funnene til Bersvendsen og Hauge (2018), hvor det kommer frem at det forelå en slags forventning, eller «kontrakt», om at far ville forsøke å gjøre alt godt igjen i etterkant av en voldsepisode. Slike bestrebelser på å legge bak seg voldsepisodene raskt kunne bidra til en følelse av forutsigbarhet og at alt var som normalt i hjemmet. Følgelig gjenspeiler begrepet «normaliseringsarbeid» også hvordan barnet og de øvrige familiemedlemmene raskt forsøker å komme tilbake til hverdagsrutiner etter en voldsepisode. Normaliseringsarbeidet kan gå ut på å ikke prate om volden eller å late som om det ikke har skjedd (ibid).

Både i studien til Izaguirre og Cater (2018, s. 3721) og studien til Ravi og Casolaro (2018) kommer det også frem at enkelte av barna foretrakk å ikke tenke på volden og/eller at de forsøkte å fortrenge voldshendelsene. Ett av barna forklarte at det var bedre å legge voldsepisodene bak seg og at han heller burde fokusere på andre ting. Flere forklarte også at de forsøkte å late som om ingenting hadde skjedd. For de eldre barna ble ofte rus en metode for å «rømme» bort fra voldsepisodene: *«Jeg røyka hasj og drakk alkohol når jeg var rundt 12 eller 13 (...) Jeg så aldri på dette som et problem, siden det stoppa grublingen»* (ibid). Sitatene viser at selv når volden opphører for en periode jobber barna aktivt med å bearbeide inntrykk fra forrige voldsepisode, gjennom f.eks. fortrengeing og/eller å «flykte» til rusen. Gjentatte traumer, som vold, påvirker barns oppfattelse av seg selv og sine omgivelser, og medfører frykt og potensielle traumereaksjoner (Anstorp mfl., 2006). Disse traumene kan på sikt utvikle seg til u hensiktsmessige måter å eksistere på, særlig måter å unngå å tenke og/eller føle, slik som å eksempelvis benytte rusmidler og/eller å fortrenge de vonde opplevelsene (ibid).

5.0. Konklusjon

Oppgavens problemstilling var *«hvilke erfaringer har barn som vokser opp med vold i nære relasjoner?»* Funnene i denne oppgaven viser at svaret på dette er svært varierende, og at barnas fortellinger og opplevelser av at far utøver vold mot mor er subjektiv. Oppgavens funn viser også at barn som er vitne til vold får med seg mye mer enn det vi voksne vil forestille oss. Felles for alle barna var imidlertid at de på en eller annen måte handler i møtet med volden. Disse handlingene utvikles gjennom barnas livsverden og subjektive forståelse av situasjonen. Noen av barna følte på sinne, hat og ønsker om å hevne seg på faren, mens andre opplevde hjelpeløshet og frykt, hvilke resulterte i forsøk på å skjerme seg selv enten fysisk – ved å eksempelvis gjemme seg, eller psykisk – ved å fortrenge hendelsene. Den evigvarende redselen for hva som kan skje med mamma, preger barnas hverdagsliv. Oppgavens funn viser at alle barna ønsker at volden skal opphøre. I håp om at volden skal opphøre blir barna selv aktive deltakere, hvor de til enhver tid forsøker å avverge og forebygge ny vold. Dette resulterer i at barnet lever i konstant alarmberedskap hvor de benytter alle sine sanser på å forutsi neste potensielle voldsepisode.

5.1. Implikasjoner for praksis og behov for videre forskning

I arbeidet med denne bacheloroppgaven var det særlig utfordrende å finne fagfellevurderte artikler som sa noe om barnas opplevelser av volden. Flere artikler redegjør for hvordan mødrene erfarer volden, men få tar for seg hvordan barnet selv erfarer og opplever vold. Dette åpner for videre forskning på området. Økt kunnskap om hvordan barn erfarer traumatiske opplevelser kan bidra til økt forståelse hos yrkesutøvere som arbeider med barn og unge, hvilket igjen kan bidra til at barna opplever seg hørt og forstått. Barneverntjenesten er en av etatene som arbeider med å imøtekomme og hjelpe disse barna. I arbeid med voldsutsatte barn er det derfor en forutsetning å ha god innsikt og forståelse av barnas egne opplevelser og erfaringer. Når man har denne kunnskapen, vil man kunne møte barna med økt trygghet, kjærlighet og forståelse.

Siterte verk

- Anstorp, T., Benum, K., & Jakobsen, M. (2006). *Dissosiasjon og relasjonstraumer: Integrering av det splittede jeg*. Universitetsforlaget. * 303 sider
- Augusti, E.-M., & Hafstad, G. (2019). *Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år*. Hentet Januar 24., 2023 fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress: <https://www.nkvts.no/rapport/ungdoms-erfaringer-med-vold-og-overgrep-i-oppveksten-en-nasjonal-undersokelse-av-ungdom-i-alderen-12-til-16-ar/> * 179 sider
- Aveyard, H. (2018). *Doing a literature review in health and social care. A practical guide*. (4. utg.). Open University Press.
- Backe-Hansen, E. (2009, September 1.). *De nasjonale forskningsetiske komiteene*. Hentet Februar 7., 2023 fra <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/bestemte-grupper/barn/>
- Barne-, ungdoms- og familiedepartementet. (2005). *Rundskriv Q-25/2005. Barnevernet og det forebyggende arbeidet for barn og unge og deres familier*. Hentet Januar 7., 2023 fra [Regjeringen.no](https://www.regjeringen.no): https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/rus/2005/0003/ddd/pdfv/258676-rundskriv_q-252005.pdf * 32 sider
- Bersvendsen, A., & Hauge, M.-I. (2018, September 9.). "Da skjønnte jeg at nå smeller det snart". Voksne som opplevde vold i barndommen ser tilbake. *Tidsskriftet Norges Barnevern*(95), ss. 96-109.
- Borge, A. I. (2018). *Resiliens - risiko og sunn utvikling* (3.. utg., Vol. 1.). Gyldendal akademisk.
- Dalland, O. (2022). *Metode og oppgaveskriving* (7.. utg., Vol. 3.). Gyldendal Norsk Forlag AS. * 272 sider

- Forsberg, C., & Wengström, Y. (2016). *Att göra systematiska litteraturstudier. Värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. Natur kultur akademisk.
- Heltne, U., & Steinsvåg, Ø. (2011). *Barn som lever med vold i familien. Grunnlag for beskyttelse og hjelp*. Universitetsforlaget.
- Isdal, P. (2018). *Meningen med volden* (2.. utg.). Kommuneforlaget. * 278 sider
- Izaguirre, A., & Cater, Å. (2018, Desember). Child Witnesses to Intimate Partner Violence: Their Descriptions of Talking to People About the Violence. *Journal of interpersonal violence*, 24(33), ss. 3711-3845.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2013). *Et liv uten vold. Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014–2017*. Hentet Januar 6., 2023 fra Regjeringen.no:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/et-liv-uten-vold/id733697/>
- Killén, K. (2015). *Sveket I. Risiko og omsorgssvikt - et helseproblem og tverrfaglig ansvar*. (5.. utg., Vol. 1.). Kommuneforlaget AS. * 383 sider
- Killén, K. (2019). *Sveket - Ansvar og (be)handling,II* (5.. utg., Vol. 1). Kommuneforlaget AS. * 364 sider
- Kvello, Ø. (2015). *Barn i Risiko: skadelige omsorgssituasjoner* (2.. utg.). Gyldendal akademisk.
- Mevik, K., Lillevik, O. G., & Edvardsen, O. (2019). *Vold mot barn. Teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger*. (1.. utg., Vol. 3.). (O. Edvardsen, Red.) Gyldendal Norsk Forlag. * 240 sider
- Mossige, S., & Stefansen, K. (2016). *Vold og overgrep mot barn og unge Omfang og utviklingstrekk 2007–2015*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).

- Persson, M. (2021). *Hvordan skrive en litteraturgjennomgang? - en praktisk guide*. Universitetsforlaget.
- Ravi, K., & Casolaro, T. E. (2018, Juni). Children's Exposure to Intimate Partner Violence: A Qualitative Interpretive Meta-synthesis. *Child & Adolescent Social Work Journal*(35), ss. 283-295.
- Simonsen, H. N. (2018, April 16.). *Psykologforeningen*. Hentet Februar 27., 2023 fra Å være offer for vold i nære relasjoner:
<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/aktuelt/aktuelt/aa-vaere-offer-for-vold-i-naere-relasjoner>
- Statens barnehus. (u.d.). *Informasjon om familievold - for voksne*. Hentet Januar 24., 2023 fra statensbarnehus.no: <https://www.statensbarnehus.no/barnehus/statens-barnehus-%C3%A5lesund/informasjon-om-familievold-for-voksne/>
- Store norske leksikon. (2020, November 23.). *Slå på ring*. Hentet Mars 6., 2023 fra Store norske leksikon: https://snl.no/sl%C3%A5_p%C3%A5_ring
- Thidemann, I. J. (2019). *Bacheloroppgaven for sykepleiestudenter. Den lille motivasjonsboken for akademisk skriving* (2.. utg.). Universitetsforlaget.
- Thorkildsen, I. M. (2015). *Du ser det ikke før du tror det. Et kampskrift for barns rettigheter*. Vigmostad & Bjørke AS. * 290 sider
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3.. utg., Vol. 2.). Gyldendal Norsk Forlag AS. * 327 sider
- Øverlien, C. (2012). *Vold i hjemmet - barns strategier* (1.. utg.). Universitetsforlaget. * 247 sider

Vedlegg til oppgaven

Tabell 1: Søkematrise

Søk nummer 1:

Søkedato	Søk nummer	Søkeord og ordkombinasjoner	Database	Avgrensninger	Antall treff	Leste abstract	Leste artikler	Artikler inkludert
9.01.23	1	«Child*» AND «Violence»	ORIA	Norske fagbibliotek Artikler	28 993	2	2	0
9.01.23	1	«Child*» AND «Violence» AND «And experience*»	ORIA	Ikke eldre enn 5 år Alle språk	565	0	0	0
9.01.23	1	“Child*” AND “Violence” AND “And experience*” AND “Norway” AND “Sweden” AND “Denmark” AND “Iceland” AND “Finland”	ORIA	Norske fagbibliotek Artikler Ikke eldre enn 5 år Alle språk	0	0	0	0
9.01.23	1	“Child*” AND “Violence” AND “Resilience” AND “Norway”	ORIA	Norske fagbibliotek Artikler Ikke eldre enn 5 år Alle språk	15	1	1	0
9.01.23	1	“Child*” AND “Violence” AND “Resilience” AND “qualitative”	ORIA	Norske fagbibliotek Artikler	0	0	0	0

				<i>Ikke eldre enn 5 år</i> <i>Alle språk</i>				
<i>9.01.23</i>	<i>1</i>	<i>“Child*” AND</i> <i>“Violence” AND</i> <i>“Resilience”</i> <i>AND</i> <i>“Qualitative”</i> <i>AND “Norway”</i>	<i>ORIA</i>	<i>Norske</i> <i>fagbibliotek</i> <i>Artikler</i> <i>Ikke eldre enn 5 år</i> <i>Alle språk</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Søk nummer 2:

Søkedato	Søk nummer	Søkeord og ordkombinasjoner	Database	Avgrensninger	Antall treff	Leste abstract	Leste artikler	Artikler inkludert
16.01.23	2	«Child*» AND «Family violence» AND “Experience*”	ORIA	Norske fagbibliotek Artikler Ikke eldre enn 5 år Alle språk	1114	1	5	0
16.01.23	2	"Child*" AND "Violence" AND "Family violence" AND "experience*" AND "resilience"	ORIA	Norske fagbibliotek Artikler Ikke eldre enn 5 år Alle språk	73	13	4	1
16.01.23	2	"child*" and "violence" and "witness" and "experience*" and "resilience"	ORIA	Norske fagbibliotek Artikler Ikke eldre enn 5 år Alle språk	21	2	0	0
16.01.23	2	"Child*" AND "Violence" AND "Family violence" AND "experience*" AND "IPV" AND	ORIA	Norske fagbibliotek Artikler Ikke eldre enn 5 år Alle språk	1	1	1	1

		<i>"child* perspective"</i>						
--	--	---------------------------------	--	--	--	--	--	--

Søk nummer: 3

<i>Søkedato</i>	<i>Søk nummer</i>	<i>Søkeord og ordkombinasjoner</i>	<i>Database</i>	<i>Avgrensninger</i>	<i>Antall treff</i>	<i>Leste abstract</i>	<i>Leste artikler</i>	<i>Artikler inkludert</i>
<i>18.01.23</i>	<i>3</i>	<i>Vold* AND barn AND vitne</i>	<i>Idunn</i>	<i>Ikke eldre enn 5 år (2018-2023) Fagfelleverderte artikler Forskningsartikler</i>	<i>207</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
<i>18.01.23</i>	<i>3</i>	<i>Vold* AND barn AND familievold AND vitne til vold AND voldsutsatt AND opplev*</i>	<i>Idunn</i>	<i>Ikke eldre enn 5 år (2018-2023) Fagfelleverderte artikler Forskningsartikler</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>18.01.23</i>	<i>3</i>	<i>Barn AND polyviktisering AND vold</i>	<i>Idunn</i>	<i>Ikke eldre enn 5 år (2018-2023) Fagfelleverderte artikler Forskningsartikler</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>18.01.23</i>	<i>3</i>	<i>voldsutsatte barn</i>	<i>Idunn</i>	<i>Ikke eldre enn 5 år (2018-2023) Fagfelleverderte artikler Forskningsartikler</i>	<i>18</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>1</i>

Tabell 4: Oversiktstabell

Forfatternavn og år	Tittel	Formål	Metode	Respondenter/Utvalg	Alder	Sentrale tema
Bersvendsen og Hauge, 2018	«Da skjønte jeg at nå smeller det snart». Voksne som opplevde vold i barndommen ser tilbake.	Å undersøke hvilke erfaringer og tanker voksne som opplevde vold i nære relasjoner i barndommen har når de ser tilbake på sin barndom.	Litteraturstudie og semistrukturerte kvalitative intervjuer	Til sammen fire kvinner og tre menn	18-60 år	Barns måter å gjøre volden mer forutsigbar, «forhindreingsarbeid og «normaliseringsarbeid»,» «kontrakter», barns reaksjoner i forkant av, under og etter en voldshendelse
Izaguirre & Cater, 2018	Child Witnesses to Intimate Partner Violence: Their Descriptions of Talking to People About the Violence.	Å informere forskere om (a) problemene og ettervirkningene barn kan få dersom de har opplevd vold mot sine mødre, (b) hvorvidt støtten barna får fra ulike instanser hjelper dem eller ikke, (c) om hva mødre og barn selv tenker om hjelpen de	Kvalitative intervju som varte fra 30 minutter til 2 timer.	14 gutter og 17 jenter. Studien baserer seg på data fra evalueringen av en tidligere studie med navn Swedish Interventions for Children Who Witnessed Violence Against Their Mother (SICVAM). Barn ble rekruttert fra åtte enheter som tilbyr hjelp til barn utsatt for vold i nære relasjoner, samt ni enheter i helse- og sosialtjenesten som tilbyr behandling. Denne studien er altså	9-13 år	Barnas måter å beskrive volden, unngåelsesatferd, ambivalens, barns opplevelse av å prate om volden, barns nettverk og ressurser, hjelpetjenestens rolle i møte med voldsutsatte barn

		mottar, og (d) å benytte barnas egne fortellinger for å undersøke sammenhengen mellom hvordan volden beskrives av barna og hvilke erfaringer de har med å prate om dette i ettertid.		en oppfølgingsstudie, og ble gjennomført 1 år etter SICVAM studien. Barna ble rekruttert via sine mødre, som igjen ble spurt av fagpersoner. Dersom omsorgspersonen(e) – både mor og far dersom de delte foreldreansvaret – og barnet var enig, fikk barnet skriftlig og muntlig informasjon som forklarte hensikten med studien.		
Ravi & Cosolaro, 2018	Children's Exposure to Intimate Partner Violence: A Qualitative Interpretive Meta-synthesis	Å undersøke vold i nære relasjoner fra barnas perspektiv. Studien har også til hensikt å undersøke barnas egne opplevelser av å bli eksponert for vold i nære relasjoner.	Systematisk litteraturstudie. Studien inkluderer 9 fagfelleverderte artikler fra USA og Europa, hvor det er gjennomført intervju med barn som har blitt eksponert for vold i nære relasjoner	Forfatterne benyttet følgende inklusjonskriterier: (1) fagfelleverderte artikler/avhandlinger, (2) skrevet på engelsk, (3), barn under 18 år eksponert for partnervold i USA eller Europa, (4) datert etter midten av 1980-tallet, og (5) kvalitative eller blandede metoder. Dersom artiklene inkluderte personer både over og under 18 år, inkluderte forfatterne kun sitater fra de under 18 år.	Barn under 18 år	Forfatterne deler sine funn inn i fire tema: <i>kontekst for voldshendelsen, umiddelbare reaksjoner på volden, ettervirkninger og mestringsstrategier</i>

				Forfatterne ekskluderte artikler som var retrospektive (voksne som ser tilbake), omhandlet tenåringer utsatt for partnervold, eller som sammenliknet barnets og mødres erfaringer med partnervolden.		
--	--	--	--	---	--	--

Tabell 6: Oversatte sitater fra engelsk til norsk

Sitat på engelsk	Sitat oversatt til norsk (min oversettelse)
<p>Sitat 1:</p> <p>«He was high most of the time (and) he was scary to look at. He would pick a fight with my mother (...). If he did not get his way, he would hit my mother and argue with us» (Ravi & Casolaro, 2018, s. 288).</p>	<p>«Han var høy mesteparten av tiden, og han så skremmende ut. Han startet krangler med mamma (...), og hvis han ikke fikk viljen sin, ville han slå mamma og diskutere med oss»</p>
<p>Sitat 2:</p> <p>«(...) Yes, I was so scared. (...) And I would like to hit him the same way he hit mum, but I was so young I didn't dare to».</p>	<p>«(...) Jeg var redd. (...) Jeg ville slå han slik han slo mamma, men jeg var redd og turte ikke»</p>
<p>Sitat 3:</p> <p>«Yes, just because now, im good at shooting, and I feel so sorry that I didnt»</p>	<p>«Fordi nå er jeg flink til å skyte, og jeg angrer på at jeg ikke bare gjorde det»</p>
<p>Sitat 4:</p> <p>«(...) He has to take some responsibility for what he's done» (Izaguirre & Cater, 2018, s. 3721)</p>	<p>«(...) Han bør ta mer ansvar for det han har gjort»</p>
<p>Sitat 5:</p> <p>«(...) There wasn't much I could have said, I didn't dare to. I was scared; you just get so very scared» (Ravi & Casolaro, 2018, s. 290)</p>	<p>«(...) Det var ikke stort jeg kunne si. Jeg turte ikke. Jeg var redd, man blir bare skikkelig redd»</p>
<p>Sitat 6:</p> <p>«I wanted to kill myself because of shit between my mother and father» (Ravi & Casolaro, 2018, s. 291)</p>	<p>«Jeg ville ta livet av meg selv på grunn av dritt mellom mamma og pappa»</p>
<p>Sitat 7:</p> <p>«Like walking into a nuclear war» (Ravi & Casolaro, 2018, s. 291)</p>	<p>«Som å leve i en krigssone»</p>

<p>Sitat 8: <i>«I was always worried about mum. I thought she was going to get hurt»</i> (Ravi & Casolaro, 2018, s. 291)</p>	<p><i>«Jeg var alltid bekymret for mamma. Jeg trodde hun kom til å bli skadet»</i></p>
<p>Sitat 9: <i>«I pushed dad away and that (...) He got mad at me too and told me to shut up»</i> (Ravi & Casolaro, 2018, s. 291)</p>	<p><i>«Jeg dytta pappa bort (...) Han ble sint på meg også og ba meg holde kjeft»</i></p>
<p>Sitat 10: <i>«(...) Just call the police. He'll run off eventually»</i> (Ravi & Casolaro, 2018, s. 291)</p>	<p><i>«(...) Det er bare å ringe politiet. Da stikker han av etter hvert»</i></p>
<p>Sitat 11: <i>«(...) I've repressed quite a lot. I only remember certain things. I don't want to remember that my parents were not the happiest parents»</i> (Izaguirre & Cater, 2018, s. 3722).</p>	<p><i>«(...) Jeg har fortrenget masse. Jeg husker bare enkelte hendelser. Jeg vil glemme at foreldrene mine var ulykkelige».</i></p>
<p>Sitat 12: <i>«It was sort of nice. They fought just a little every night, but it usually ended up good, no hitting or anything. But mom tells me that he was still hitting her, but I don't know»</i> (Ravi & Casolaro, 2018, s. 291)</p>	<p><i>«Det var ganske fint. De krangla litt hver natt, men det endte vanligvis godt, ikke noe slåssing eller noe. Men mamma sier han fremdeles slo henne, men jeg vet ikke»</i></p>
<p>Sitat 13: <i>«I smoked weed and drank alcohol when I was like 12 or 13 (...) I never saw this as bad, it stopped me from thinking»</i> (ibid).</p>	<p><i>«Jeg røyka hasj og drakk alkohol når jeg var rundt 12 eller 13 (...) Jeg så aldri på dette som et problem, siden det stoppa grublingen»</i></p>

